

i Genhold til Slutningsbestemmelsen i § 17, for Eieren opstaae en langvarig Uraadighed over hans Eiendom, medens det paa den anden Side er indlysende, at Tvistigheder sjeldnere vilde opstaae og langt lettere kunde ventes udjevnedes, naar man holdt sig til de frivillige Overenskomster.

Dg hvorvidt kan det ventes, at Lovforslaget i Sandhed vilde kunne tilfredsstille de paagaeldende Classer af Statsborgere? Hvad paa den ene Side Godseierne angaaer, beder jeg erindret, hvad der er blevet udviklet om den væsentlige Mangel, at der ingen bestemt Grænsse er sat for det Tidsrum, hvori Fæstebønderne skulde kunne forlange Afløsning. Man erindre derhos, hvad der under 9de Paragraph blev vedtaget angaaende Afslaget af $\frac{1}{5}$ indtil $\frac{2}{5}$ i Taxationssummen paa Grund af „de særlige Indskrænkninger, som Bestielsen af Fæstegods er underkastet“, og jeg behøver kun at henvise til hvad der under Forhandlingerne om dette Punct er blevet udtalt. Af endnu mere indgribende Vigtighed er overhovedet de her omhandlede Taxationers uhyre Vilkaarlighed, som yderligere forøges derved, at den nærmere Bestemmelse af det vilkaarlige Afslag af $\frac{1}{5}$ indtil $\frac{2}{5}$, om hvilket man ikke let skal kunne gjøre Rede for, hvorpaa det egentligen er begrundet, skal være overladt til Taxatorerne. Det er, som tidligere forklaret, ikke saameget den med al Taxation af faste Eiendomme forbundne Vilkaarlighed, hvorom her er Tale; det er den langt større, der følger deels af de særegne Forhold ved Fæstegaardene, og deels af de øvrige i Lovforslaget indeholdte Bestemmelser. Det nytter derfor heller ikke, naar den ærede Rigsdagsmand for Mariboe Amts Afd. Valgkreds (Monrad) har henviist til, at det ikke er noget Nyt, at benytte sig af Taxationer ved Gjennemførelsen af vigtige offentlige Foranstaltninger. Nei, det er og bliver Hovedmanglen ved Lovforslaget — næst det forfæstelige Princip — at det hviler paa disse saa høist usikre og vilkaarlige Taxationer, hvilken store Mangel Enhver vistnok maa erkende, som kan dømme om de her omhandlede Forhold. Ingen har herom udtalt sig med større Styrke, end den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning).

Dg det er ikke blot Eierne, som herved let udsættes for stor Forurettelse. Det Selsamme gjælder naturligviis ogsaa om Panthaverne, og det er derfor, jeg troer, at Foranstaltningen vilde være ikke lidet betænkelig for Crediten. Den ærede oprindelige Forslagsstiller har grant indseet og stærkt udtalt, hvor stor Barsomhed der bør vises med Hensyn til Creditforholdene, og hvor forsigtigt der bør gaaes frem, naar man vil røre ved disse. Om denne Anskuelse vidner noksom en Mængde Bestemmelser i hans Lovforslag. Men hans System var vistnok altfor compliceret, medens paa den anden Side det nu foreliggende Lovforslag synes at tage dette vigtige Hensyn noget for let. Jeg troer derfor, at den Frygt ingenlunde er ugrundet, at der vilde finde hyppige Opstigelser Sted, og disse vilde igjen kunne medføre odelæggende Virkninger for Eierne af de ikke saa stærkt behæftede Godser. Man sige ikke, at det skulde være uforsvarligt at tale saaledes, fordi derved Farer kunde fremmanes, som maatte ellers ikke vilde indtræde; thi man er uberettiget til at indvende dette. Er der Sandhed i mine Ord, saa er det netop nu den rette Tid at udtale dem; at klage derover, efterat Loven var udkommen, og Følgerne allerede viste sig, det vilde være for sildigt. Ansvarret maatte falde, ikke paa dem, der havde talt itide og ikke vare blevne hørte, men paa dem, som havde raadet og medvirket til at betræde denne Vej. Jeg maa i Forbindelse hermed endnu tilføje, at jeg ingenlunde troer, at nogen stor Beroligelse vilde kunne vindes ved Tilfagnen i § 60 om, at de Godseiere, som oplyste, at Prioriteter, paa Grund af Evangslovens Anvendelse, vare blevne dem opsaagne, skulde, naar Sikkerheden fandtes antagelig, saavidt muligt blive hjulpede med Laan enten af Creditkassen, eller, saafremt Midlerne hertil manglede denne, af Statskassen ved Hjælp af det Beløb, der til saadan Anvendelse blev afsat ved hvert Aars Finantsløb; altsaa af Creditkassen, saavidt Midler dertil havde og Sikkerheden fandtes antagelig, og ellers af Statskassen, forsaavidt det i den aarlige Finantsløb dertil ansatte Beløb maatte tilstrække — en Post i Finantsløven, til hvilken der, ligesom til alle andre,